

tockanai.hr

Eugen Viktor Feller: Ljekarnik koji je svojom vizijom osvojio svijet iz Donje Stubice - Točka Na I

Darko Buković

6–7 minuta

Brend revolucija se događala oko nas. O, da. Mnogi možda ne bi povjerovali da se to događalo u teškim vremenima, vremenima koja su tražili pionire i ljude koji razmišljaju izvan okvira. Kad su neki proizvodi ugledali svjetla dana, činjenica je da su ih osnivači odmah tretirali kao brendove, komunicirajući i otvarajući prostore koji su u vremenima između dva velika svjetska rata ili nakon Drugog svjetskog rata, na ovim prostorima, bili više iznimka nego pravilo.

U naredna tri teksta u sklopu serijala **Brend revolucija**, posebno ćemo apostrofirati iznimne brend uspjehe koje nedovoljno komuniciramo i s kojima se nedovoljno ne samo ponosimo, nego se premalo – hvalimo!

Elsa – fluid specijalitet

Prisjetimo se stoga koji je **prvi proizvod iz Hrvatske zaštićen kao brend**, registrirana robna marka, te posebno kad se to dogodilo?

ELSA – FLUID je njegovo ime! Iza toga se krije velika poduzetnička priča koju je pokrenuo **Eugen Viktor Feller** (Lviv, Lemberg 1871 – Zagreb 1936), ljekarnik i poduzetnik.

Prijavu registracije znaka (TM – trademark) učinio je Feller 9. veljače 1902. za naziv proizvoda – farmaceutskog preparata ELSA FLUID. Potom je 8. lipnja 1903. ponovio prijavu za ELSA FLUID te prijavio registraciju naziva ELSA PILLEN., a 15. rujna 1903. prijavio je registraciju ELSA znaka u slici i riječi za te proizvode.

Elsa-fluid je u ono vrijeme bio reklamiran u svim novinama, časopisima i kalendarima, na brojnim jezicima, kao lijek za sve bolesti. Liječio je bolove u zglobovima, prehlade, bol u križima, glavobolje

O čemu je riječ? Sve je počelo 1897. kada je Feller u ljekarni u Grubišnom Polju počeo s proizvodnjom nekih pripravaka. No, vrlo brzo već 1899. seli i u Donjoj Stubici otvara ljekarnu “K Svetom Trojstvu”. Gotovo odmah, već 1900. počinje s provođenjem vizije i proizvodnje jer je tamo sagrađena i tvornica s laboratorijem.

Od 1901. godine (do smrti 1936.) proizvodio je i uspješno izvezio **Elsa-fluid specijalitet** (nazvan prema njegovoj majci, Elizabeti Holzer). Elsa-fluid je u ono vrijeme bio reklamiran u svim novinama, časopisima i kalendarima, na brojnim jezicima, kao lijek za sve bolesti. Liječio je bolove u zglobovima, prehlade, bol u križima, glavobolje... Žene su čak tvrdile da ih Elsa – Fluid pomlađuje!

Prvi hrvatski registrirani brend, trgovačka marka, bio je Elsa Fluid

Čitava gama proizvoda-brendova

Feller je u Stubici proizvodio i druge Elsa proizvode, primjerice **Tjerajuće Elsa-pilule** za poboljšanje probave, sredstvo za čišćenje čiji je glavni sastojak bila rabarbara, **Fellerove šećerne pastile** protiv glista pod nazivom **Elsa** bile su namijenjene ponajprije djeci, ali izvrsno djeluju i na odrasle. **Elsa-švedske kapi** zapravo je bio liker za trbuh, a koristio se za probavu i poticanje teka. Protiv kašlja i boli u prsima Feller je proizvodio **Elsa-zagorski sok**, a protiv slabokrvnosti **Elsa-kina-željezno vino**. Za dug život u ponudi je bilo **Elsa riblje ulje**, koje jača svakoga, posebice slabe žene i djecu, **Elsa-Mentolni klinčić**, kojim su se uklanjale glavobolja i migrena, ali je ublažavao i posljedice uboda insekata.

Uz vlastite proizvode **Elsa**, vizionar Feller nudio je i druge lijekove za probavu kao što su Sehoferov balzam, Hofmanove kapi, a protiv kašlja krečno-željezni sirup, Hega šećeriće, prah za kašalj (fijakerski prah). Među ženama bili su popularni Fellerovi **Elsa proizvodi za ljepotu**, osobito za kožu i kosu, primjerice Elsa katran sapun, medicinski sapun ljepote i zdravlja i **Elsa pomada za lice**, za koju se u reklamama tvrdilo da od nje nestaju sujedice, jetrene i sunčane pjege te da onaj tko se njome služi dulje vrijeme ima kožu čistu kao snijeg. Za lijepu i zdravu kosu proizvodio je **Elsa Tannonchinu pomadu** za porast kose i Elsa-žestu za kosu. Muškarcima su bili namijenjeni Fellerova mast za brk te Elsa-sapun za brijanje.

O količinama dovoljno govori i podatak o dostavi – pošta u Donjoj Stubici, koja je djelovala od 1857. godine, u 1908. godine otpremala je dnevno 300 do 400 pošiljki lijeka i primala gotovo isto toliko novčanih uputnica.

Osvojio je brzo tržište Austrije, Njemačke i ostalih europskih zemalja, a izvezio je i u Egipat, Kinu, Japan i Ameriku, kamo se eliksir naročito izvezio u doba prohibicije, jer je u velikom postotku sadržavao alkohol. Dodatni uspjeh i tržište pronašao je u vojsci jer je i tadašnji vojnik, po predaji, imao malu bočicu eliksira uz sebe za brojne tegobe.

Reklamiranje farmaceutskih pripravaka

O reklamiranju farmaceutskih pripravaka E. V. Feller je mnogo naučio, kažu pojedini izvori, od A. Thierryja u Pregradi, koji je vještim reklamama postigao velik uspjeh u prodaji svojih specijaliteta. Njegova uspješnost pridonijela je razvoju Hrvatskoga zagorja, posebno Donje Stubice. Nakon njegove smrti, posao preuzimaju njegovi sinovi, sve do 1943., kada se tvornica i ljekarna zatvaraju.

Svojim proizvodom, Elsa-fluid specijalitetom, stvorio je veliko bogatstvo, tako da je 1906. godine u Zagrebu, na uglu Jelačićevog trga i Jurišićeve ulice izgradio monumentalnu četverokatnicu “**Elsa – fluid dom**” (to je bila jedina zgrada od četiri kata u tadašnjem Zagrebu!).

Na pitanje, kažu povijesni izvoru, pomaže li doista “Elza-fluid”, apotekar Feller je svom znancu odgovorio: »Kak ne bi pomagao, kad je meni pomogao da podignem prvu četverokatnicu na Jelačić placu«.

Nakon smrti, tvornicu i proizvodnju preuzima sin Kazimir, a proizvodnja prestaje 1942. godine. **Dotad je prodano – pazite sad – 27 milijuna**

bočica Elsa-fluid.

Zgrada nekadašnje Fellerove tvornice – laboratorija u Donjoj Stubici, 1994. proglašena je zaštićenim kulturnim dobrom.

A **Eugen Viktor Feller** je tako ostao upisan u povijesti kao **začetnik industrijske proizvodnje lijekova** i suvremene **zdravstvene, ljekarničke promidžbe**.

Izvor: Službene enciklopedije/MEV Feller

#brendrevolucija br.3

Projekt izrade serijala tekstova [Brend Revolucija](#), autora **Darka Bukovića**, objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti za 2024. godinu.